

Farkas Ferenc (1931–2015)

Vannak emberek, akiknek élete összefügg a tájjal (és az abban élő emberekkel természetesen). Azzal a tájjal, ahol születtek, ahol egész életüket töltötték, és amelyet egész életükkel szolgáltak. Farkas Ferenc és a Jászság – nem két dolog. Ugyanaz.

Jászapátin született 1931-ben. A jásziványi tanyavilágban nőtt fel, ott járt elemi iskolába, majd 1944 őszétől a jászapáti gimnázium növendéke lett, és 1952-ben tett érettségi vizsgát. A szegedi egyetemen szerzett magyar–német szakos tanári diplomát. Az egyetem után, 1956 decemberétől 1972-ig a jászapáti gimnáziumban tanított. 1972 őszétől a jászberényi tanítóképzőben, a mai Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kara jogelődjében kezdett tanítani. Szaktárgyából munkatársaival egységes jegyzetet és munkafüzetet készített a maga kialakította rendszer szerint.

Hallgatóival és munkatársaival két jászsági, Jász-Nagykun-Szolnok megyei járás helyneveit gyűjtötte össze és tette közzé. A Jászberényi járás anyaga 1986-ban jelent meg (lényegében ezért kapta meg a Magyar Nyelvtudományi Társaság Csúry-díját még ebben az évben), Tiszazug anyaga pedig 1994-ben. A hallgatók nagy számban vettek részt a munkában, és több országos diákköri konferencián értek el helyezéseket, többük munkája nyomtatásban is megjelent. (Erről Farkas tanár úr is beszámolt a Névtani Értesítőben: Főiskolai hallgatók névtani kutatásai. NÉ. 15: 97–100.)

Munkájának kiemelkedő része az a tevékenység, amely 1993-ban kezdődött. A jászberényi főiskolai kar a székelyföldi fiatalok anyanyelvi oktatását valósította meg, távoktatásos rendszerben. A Csíkszeredán és általában a Székelyföldön, az ottani magyar lakosság gyermekeit oktató, képzés nélküli tanítók diplomához juttatása nagy jelentőségű volt. Ennek a többek által folytatott áldozatos, küldetéses munkának Farkas Ferenc meghatározó, népszerű alakja volt. A nevek gyűjtését és feldolgozását az ottani hallgatókkal is eredményesen végezte, számukra táborot szervezett, ahol Csomortáni Magdolna segítségével bevezették a hallgatókat a névgyűjtés és -feldolgozás gyakorlatába. (Erről szól írása a Magyar Nyelvjárások 37. kötetében: Névtani témájú erdélyi szakdolgozatok a jászberényi főiskolán. MNyj. 37: 173–178).

Jászberényben három névtani tanácskozást is szervezett. Az elsőt A jászberényi járás földrajzi nevei kötet megjelenése alkalmából, 1985-ben, majd még kettőt: 1991-ben, illetve 2003-ban. A második tanácskozás anyaga Tulajdonnév-használatunk címmel jelent meg a Magyar Névtani Dolgozatok sorozatában (Budapest, 1992), a harmadiké pedig Magyar névtani kutatások itthon és határainkon túl címmel, külön kötetként (Budapest, 2004). Az utóbbi kiadványok megjelentetője, szerkesztője természetesen ugyancsak Farkas Ferenc volt.

A gyűjtés mellett a név és az azt használó (jászsági) közösség kölcsönviszonyai érdekeltek; erről a kölcsönviszonyról több tanulmányt is közölt. Néhány jellemző példa: Öt jászsági település külterületi földrajzinév-anyagának néhány stilisztikai sajátossága (NÉ. 4: 20–30); Jászsági és tiszazugi földrajzi nevek néhány antropomorf és teriomorf vonása (In: B. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY szerk., Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai 1–2. Budapest–Miskolc, 2: 438–442); Állatmegnevezések -s képzős

alakjai a jászsági helynevekben (MNYj. 41: 129–132); A névbokrosítás néhány jellemzője a Tápíóságban (NÉ. 25: 99–102); A Jászság kettős családneveiről (In: VÖRÖS FERENC szerk., A nyelvföldrajztól a névföldrajzig. Budapest–Szombathely, 2010: 111–114).

Nyugdíjba vonulása (1996) után mint igazi lokálpatrióta tevékenykedett a Jász Múzeumban, számos cikket írt a Jászkürt és a Redemptio című helytörténeti folyóiratban. 2004-ben Jászságért Díjat kapott, Jászberény városa 1998-ben Pro Urbe díjjal ismerte el munkásságát, 2011-ben pedig díszpolgári címet adományozott számára.

Feri bácsit 1998 körül ismertem meg, a Pest megyei helynévanyag tervezett kiadása kapcsán. A megye délkeleti csücskében lévő nagykátai járás földrajzi neveinek a közzétételét vállalta el, a maga lelkes, a nehézségeket leküzdő stílusában. E kötetet minimális pénzből tudtuk kihozni, nem futotta tiszteletdíjra, csak a nyomdát és az utazási költségtérítést tudtuk fedezni. De őt ez nem érdekelte. Szenvedéllyel vetette bele magát a munkába, ennek köszönhető a Pest megye földrajzi nevei V. A Nagykátai járás című kötet megjelenése (Piliscsaba, 2002).

Tökéletes életút az övé. S amikor búcsúzunk tőle, egyszerre értékeljük ezt az életutat, és bízunk – ahogyan ő bízott egész élete folyamán – a jövődő találkozásban. Feri bácsi, Isten veled!

HEGEDŰS ATTILA

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Janitsek Jenő (1920–2014)

Janitsek Jenő, az erdélyi tudományosság jól ismert képviselője, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem nyugalmazott tanára 2014. augusztus 5-én, életének 94. évében hunyt el Kolozsváron, miután egy fél évszázadon át a kutató egyetemi tanár példamutató kitarásával szolgált a multikulturális Erdély névkutatásának ügyét.

Janitsek Jenő 1920. szeptember 1-jén született Kolozsváron, kispolgári iparos családban. Tanulmányait szülővárosa „Szentpéter-negyedi szigorú, rendtartó, katolikus felekezeti iskolájában” kezdte, majd a piarista gimnáziumban folytatta, ahol nagy műveltségű és lelkes tanárok fejlesztették tudását, formálták személyiségét. Az első két gimnáziumi év elvégzése után a hatóságok a neve nem magyaros hangzása miatt átírányították a toleráns szellemű Gheorghe Barițiu Líceumba; ott érettségizett 1938-ban. A sikeres érettségi nyomán az édesapja javaslatára előbb az almérnöki főiskola elektrotechnikai szakára iratkozott be (1938–1940), majd ennek elvégzését követően a Ferenc József Tudományegyetem Jogtudományi Karára. A jogi képzés első évét nappali, a másodát azonban már levelező tagozaton végezhette, mivel 1941-ben behívták katonának. A szamosújvári, szász-fenesi, budapesti katonai kiképzését északi és erdélyi frontszolgálat követte, majd a szovjetunióbeli hadifogság nehéz évei. Kolozsvárra való hazatérte után, 1948-tól a Bolyai Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Karán folytatta tanulmányait, ahol harmadéves hallgatóként gyakornoknak is kinevezték. 1950-ben fejezte be jogi tanulmányait, de ugyanebben az